

ФОАІЕ

пептрѣ

МШТЕ, ШІМЪ ШІ ЛІТЕРАТУРЪ.

№. 21.

Luni 25. Maiu.

1842.

ФЕМЕЛЕ ДН НОРДАМЕРІКА, ИТА- ЛІА ШІ ЕНГЛІТЕРА.

Тоате идеіе ші пѣреріе, че нѣ ле фачем пої дн де оуше деспре крещереа сексуалї фрѣмос дн Італіа, сѣнт грешіте. Де асе маї тріміте фетіделе ла тѣлѣстїре, нїчі къ ѣ ворѣ, афарѣ де ачеле, каре сѣнт недепсіте дела патѣрѣ къ о фацѣ маї про-
~~стїтѣ, дн каре прїчїнѣ днвѣтрѣнїнд, дншї~~
пѣлѣ ла о парте тоатѣ пѣдеждеа де а се маї тѣрїга. Дар тѣкар къ с'а щерс къ тотѣла де вр'о патрѣзечї де анї днкоаче крещереа фетіделор дн клавстрѣ, тотѣшї пѣ пѣтем зїче къ акѣта ар фї фетіделе маї словоде декѣт маї пайнте. Стрѣш-
нїча днгрїжїрїї пѣрїндїлор ле сѣпѣне пе еле шї асѣзї тот ла ачеа сїнгѣрѣтате знїформѣ дн вїада доместїкѣ, ла каре ера презрїте маї пайнте дн клавстрѣ. Фе-
меїескѣл сїндѣ ал делїкатедїї ѣ прївїт дн дара ачеастѣ ка зп крїстал лїмпедѣ оглїн-
дѣтор, пе каре шї чел маї нїк авор де дн афарѣ дн поате тѣрѣзра, днтѣнека;
фетїда, — зїк Італїенїї — ѣ о флоаре преа-
крѣдѣ шї фрацедѣ, каре арѣ сѣ се театѣ атѣт де аршїда соарелзї, кѣт шї де аерѣл чел рече. Італїенїї кред днтр'о вергѣрїе а сѣфлетѣлї, фѣрѣ де каре вергѣрїа трѣ-

пѣлї ла еї пѣ арѣ вр'зп предѣ. Ка сѣ а-
сїгѣрезе еї о асѣел де невіновѣдїе мора-
лѣ, пѣ кѣпоск алт нїжлок маї зпн, декѣт сепарареа фетїделор де лѣте шї некѣноа-
щереа ачеїашї.

Кѣ тотѣла дн контрѣ лѣкрѣ оаменїї дн Статѣрїле зпїте але Амерїчїї. Неатѣр-
пареа зпѣї фетїде днчепе ачї дн нїнѣтѣл кѣнд днтрѣ ачегашї дн вр'зп пенсіон.
Дндатѣ че еа аѣ крескѣт, се дѣче де сїне дн пенсіонѣл сѣѣ саѣ дн Академіе, каре есте зпнѣтрарїѣ, саѣ о жѣтѣтате де чеас депѣртатѣ де каса пѣрїндаскѣ. Чїнеї сѣнт коншклареле, чїне е днвѣдѣторѣл, че фел де кнпнцїндешї фаче шї дн че фел де релѣдїї днтрѣ, че днвацѣ, шї кѣт, че фел де кѣрїдї чїтеше, де ачегаш пѣрїндїлор пѣдїн саѣ нїмїк ле пасѣ. Де се пѣне кѣнд-
ва вр'о днтрѣваре деспре ачегаша, респѣн-
сѣл есте фоарте монотон. Кѣ кѣт креще фетїда маї таре, къ атѣта се фаче маї неатѣрпнатѣ дн плекѣрїле сале. Дн ал 14 саѣ15 ан ал врѣстѣї сале дншї прї-
теше фетїда де сїне, фѣрѣ сѣѣтѣрїеа зпне-
лор саѣ а тѣшелор, днвѣдѣторѣл де тѣ-
сїкѣ, саѣ де данѣдѣ, терѣе ла вїсерїкѣ зп-
деїї плаче, шїшї алеце дѣховнїк кареї сѣѣтѣїеце нїма. Асегаша се днпѣртѣ-
шеце дѣнса шї де валѣрїї, лотѣрїї пептрѣ

скопърї вѣнефѣкътоаре, саѣ алте адѣпърї пѣблѣче; дѣпъ каре зп жѣне, не каре шї л'а алес еа дїн адѣпаре, о петрече сеара не лѣпъ пѣпъ ла каса пѣрїндаскъ, дар ка съ се поатъ фолосї де стрѣлвчїреа лѣпї, саѣ ка съ ле прїаскъ маї вїне рѣкоареа по нцїї, пѣ вїпѣ деадрентъ акасъ, чї околеск не ла локврї десѣлѣтътоаре. Фетїда лшї рекомѣндѣ прїетїпїї съї маїкъса, шї фѣрѣ съшї маї чеарѣ воїе дела маїкъса, лї поате пофї ла чеаїѣ, саѣ ла петреканїе де сеарѣ. Фетїда спѣне пѣрїндїлор кѣмкъ аморезъла еї, каре їа кѣцїгат їнїма, лї чере тѣпа, шї де се лѣпѣмплѣ съ се лѣпротївекскъ вр'о вїатъ де вабѣ дїн-тре рѣде, атѣчї еа аре лѣтрѣ пїмїка фѣцї кѣ аморезъла съѣ. Шї тотѣшї лѣкрѣ де мїнѣне, кѣмкъ о асфел де лїбертате педертѣрїгѣ а фетїделор арареорї траѣе дѣпъ сїне зрѣтърї реле. Доар прїчїна ла а-чеаста есте рѣчеала чеа фїреаскъ а секс-лѣї делїкат дїн статѣрїле зпїте, прїн каре пѣ лесе, се ласѣ а се амѣцї де сїмѣрїле трѣпедїї; саѣ лѣ обїчеїѣл чел векї ал а-честей дѣрї, де а лѣсѣра шї тѣрїта педїверї дїн време, тѣкѣнд дѣхѣл чел спек-лѣлант шї кѣлкѣитор ал фетїделор дїн А-мерїка, каре ле есте лѣпѣскѣт, шї не лѣгѣт каре пѣдїпѣ лїпсѣ аѣ пѣрїндїї де а прїве-теа маї кѣ скѣмпѣтате дѣпъ фетїде, ла каре фантасїа шї їнїма сѣлїт тотѣзпа сѣлїт контрола мїндїї чеї сѣпѣтоасе. Дїн ачеа-стѣ прїчїпѣ се лѣпаѣѣ фетїда дїн време ашї кѣпоаѣе шї прѣѣї не аморезїї съї дѣпъ прѣѣл чел адеѣвѣрат ал вреднїчїей лор. Еа пїчї одатъ пѣ се фаче вїноватъ ла вр'ѣп паш пелеѣѣїт, саѣ де се лѣпѣм-пѣл шї ачеаста кѣндѣва, атѣчї трѣвѣїе съ сѣнѣї, кѣмкъ еа шї а кѣмпѣпїт маї пїпте

тоате фолѣстрїле матерїале, шї кѣ пастѣ, че се веде ал фї фѣкѣт дїн пѣѣгаре де сеатѣ, пѣ е алѣ декѣлт ресѣлтатѣл зпїї полїтїчї рафїпате. Маїпїпте дар де а пѣ-рѣсї фетїда пенсїонѣл саѣ каса де крѣще-ре, ш'а кѣцїгат о кѣпоцїпѣдѣ деплїпѣ де лѣме. Еа кѣпоаѣе десѣѣвѣршїт тоате вї-кленеле амѣкѣтѣрї але крѣшорїлор, прїн зрѣтаре п'аре трѣвѣпѣдѣ де асе теме де лѣ-пѣлѣторїле лор. Мїї де романѣе, че а чїтїт, лѣпїпте де а пѣшї ла сѣлѣпта кѣ-сѣторїе, аѣ фѣкѣт'о кѣпоскѣтѣ кѣ тот че поате да вїїда ѣтенеаскъ, прїн зрѣтаре прївїреа еї чеа сїгѣрѣ, лї кїзѣшлѣзїаѣе пеп-трѣ зп паш статорпїк. Modestia ла еле е прївїтѣ ка о лїпсѣ де їнїпѣ деплїкїѣ шї пѣфѣдарпїкѣ, сїмѣл делїкатедїї о лїкїѣ де кѣраж шї де пѣатѣрпаре. Еа се амѣ-стекъ лѣ тоате петрекѣпїїле, шї арареорї рѣтѣне датоаре кѣ вр'ѣп респѣс. Лѣ прѣ-сепдїа аморезълѣї, саѣ а вѣрѣватѣлї съѣ ворѣѣе фѣрѣ чеа маї мїкѣ лѣдоїалѣ кѣ о мїраре деспѣе кѣалїтѣдїїле алтор кавалерї шї вѣрѣацї. Мѣпа шї персона еї есте легатѣ кѣ адеѣвѣрат де зп вѣрѣват, дар де лѣмѣгѣ ачеаста лї есте слобод лѣ фантасїе а лѣзѣда шї а їзѣї фѣрѣ рѣстрїп-ѣере не алѣл, каре е вреднїк де їзѣїт. Лѣ черкареа мїжлоачелор де а се фаче їзѣїтѣ ла алдїї прїн зпеле амѣкѣтѣрї пѣ пѣлѣт фѣгѣдѣїтоаре, сѣлїт ачесте фемеї прѣамѣлѣт депрїнсе. Еа се фолосѣе де ачесте амѣкѣтѣрї маї кѣ сеатѣ ка съшї петреакѣ дїн време, шї їарѣшї ка съ черче пѣлѣ зпде се лѣпїнде рѣѣдареа ачелѣїа кѣї вреа ашї лѣкредѣ тѣпа, прїн зрѣтаре кѣ скоп де ашї лѣдїї лїбертатеа пѣатѣр-пѣрїї сале. Асфел пї се лѣпѣдїшазѣ поаѣ пѣваста шї фетїда лѣ Амерїка. Дїн каре

се vede лъхърит, кымъ ачестора немикъ саѣ саѣ моарте пѣдн ле мпсеще пентрѣ о ли-вертате перфектѣ шѣ еманципаціе а сексу-лѣи деликат, де шѣ дѣтр'ѣн кпн кѣм дѣ-гѣдѣе карактерѣл націонал, темперамен-тѣл, пѣравѣрїле шѣ обичеїзрїле, фѣрѣ ка релїдіа саѣ фїлософіа съ айѣв чѣл маї пѣ-ціа инфлѣкс.

● Пѣлѣ кѣнд вѣд фемейле Енглїтерїи о релїдїѣ не трон, дѣ капѣл зѣдї попор ен-глезеск, пѣлѣ кѣнд маї есте о вїсерїкѣ а статѣлѣ, о аристокраціе, пѣлѣ атѣнчї пѣ хот фаче претенсіе ла о лївертате амери-канѣ, фѣрѣ а се скѣлда маїнаїнте дѣ во-тезѣл рѣпѣбликанїзмѣлї. Дѣр шѣ пѣлѣ а-кѣм гѣстѣ еле о словозенїе маї маре де-кѣт франдезеле, шѣ ачесте дѣкѣ маї маре декѣт але Італїей. Еле аѣ окї, шѣ лї сло-водѣ съ прївеаскѣ, зрѣкї шѣ лї їертат съ азѣл, інімѣ, кѣ каре пот фаче че вреаѣ, де шѣ словозенїа лор е маї мѣлѣт дѣ кѣ-вїнте, декѣт дѣ фашѣ. Еле сѣлѣт пѣр-тате де фашѣ, дѣр маї вѣлѣнд декѣт ал-теле; ла тѣрїтаре пот грѣї шѣ еле зѣ кѣвѣлѣт, дѣр пѣмаї кѣ деосевїре, кѣ пѣ-рїндїї се сілеск прїп' аргѣмїнте дѣделепте а ле повѣдїи пѣкѣрїле лор, шѣ ле дѣвїнг аморѣл прїп децептареа алтор сїмѣрїї, прѣкѣт прїп сїмѣл чїнстей ш. а. Кѣнд есте съ се факѣ алецере спре пїлѣдѣ дѣ-тре зѣл, че п'аре немїк, шѣ дѣтре зѣ вѣ-трѣлї богат, пѣрїнциї ле сѣтѣвїеск а алеце-не чѣст дїп зрѣтѣ, ка не зѣл че аре кѣ че трѣї*). Пе енглезе пѣ ле тѣрѣск ла

алтар, чї ле дѣк дѣ календе потпоасе, дѣрѣтсеїндїлѣ трѣпѣл кѣ діамантѣрї шї хайне прїеціоасе. Дѣр ініма? Шїе Дѣмне-зеї! — —

О мѣтѣ італїанѣ е чеа маї дѣгрїжі-тоаре пазѣ а фїчїї сале. Де вїне чїнева ла вїсїтѣ, фетїда се дѣче дѣ алтѣ одаїе; де мерѣе мѣта ла вр'о адѣнаре, фетїда тревѣїе съ се кѣлче дѣ пат; чеа маї мїкѣ пресїмѣїре де вр'о патїмѣ дѣкѣвѣтѣ дѣ ініма фетїдеї, прїчїнѣенде мѣмїї о посомо-рѣре, че о еспрїмѣ прїп контрадереа спрїп-ченїлор. Ініма фетїдїї дѣ Італїа е прївїтѣ де кѣтрѣ рѣденїї ка зѣ вѣлкан (мѣнѣе вѣрѣсѣтор де фок), де а кѣрѣї ісѣвкїнїре еле се тем пѣререа. Дѣвѣдѣтѣра шї о прїїмѣенде фетїда маї кѣ сеатѣ пѣмаї дела мѣтѣса, саѣ де пѣ, мѣта тревѣїе съ фїе фацѣ дѣ чеасѣрїле прелекѣдїей. Чеа маї маре семѣїе шї о аѣлѣ мѣта дѣтрѣ пѣ-страреа кѣрѣдѣнїей шї а певїповѣдїей фїчїї сале, ка аша съ о дѣкрѣдїнѣеде вїторѣлїей сїдѣ, пресѣпїнд кѣ асфел се асїгѣреаѣт повїлїтеа сѣфлетѣлї фетїдеї сале. Бѣр-ватѣл поате прївї кѣ дѣкрѣдїнѣеде аморѣл сїдїей сале, ка чѣл дїпѣлїѣ амор, шї маї тотдѣзна атѣрѣл дела ел ашї шї пѣстра ачест амор. Дѣ Енглїтера есте доведїт, кѣткѣ фетїделе тревѣїе съ фїе рѣсѣїте саѣ пѣтрѣнсе де ачѣеа, че шї сѣлѣт шїешї да-тоаре; дѣ Амерїка аре лок такѣл, прївї-

градѣс, саѣ імігат. „Ваї де мїне, ч'ам а-жѣнс съ вѣре лѣкрѣмї дѣтр'аскѣнс;“ шї іа-рѣшї: „Моарте, моарте зѣде ешї, дѣ че пар-те лѣкѣїендї! Вїно, вїно амерѣнд, їемѣ кѣ'п чеас маї вѣрѣнд. „Дѣгѣстѣдїїтеа локѣлї пѣмѣ-ласѣ ал скрїе тот. Ініма е тот інімѣ фїе Ен-глезѣ, саѣ Ромѣлї, еа пѣ трѣїенде кѣ ванї. Трад,

*) Везї Енглезїї сеатѣлѣ кѣ пої, саѣ пої кѣ еї. — — Нѣмаї дѣрере, кѣ кѣлѣтеѣл, че'л азїїѣ дѣ зїлеле трекѣте дела о дамѣ тїнерѣ ромѣлїѣ, се vede а фї ешїт дїп кондеїлѣ знеї Енглезе саѣ Франдезе, шї ромѣлїенде пѣм

реа ши калкулаціе; дн Италия дши іаѣ фетицеле скъпареа ла евлавіе. Песте тот дн Италия есте евлавіа зпел дн ачеле міжлоаче, прін каре се сілеск фетиеле аші ардіка фрѣтоседа.

Фетіда Церманъ е ла економіе дн элементъ ши, Францеца дн тѣлта ворвіре ла петрѣкѣніі, Италия дн патімі, Енглеца дн дискърсѣл політік, ши Амерікана е ліпсіт де тоатъ атрадереа, кѣчі еа нічі е рече нічі е калдъ дн конверсаціе.

Din Spiegel, trad. de And. Мършанъ

Іертѣндѣтѣ времеа, кѣ алтѣ okazie, воіѣ траде паралелъ днтре ачесте ши Ромѣнъ, каре нічі е Енглецъ, нічі Французъ нічі Италиянъ, кѣ атѣта маі пѣдін Амеріканъ, дар дн тоате се веде а аѣа кѣте чеѣа.

ДЕСПРЕ БЕКІМЕА РОМѢНІЛОР ДН АРДЕА, ШІ ДЕОСЕБИТ ДН ПЪМЪНТЪЛ ЧЕ СЕ ЗІЧЕ „FUNDUS REGIUS,“ АДЕКЪ „ПЪМЪНТЪЛ СЪСЕКЪ.“

(Шн респонсѣ сіліт, ла о провокаціе а Домнѣлзі М. Ш. дн Сателіт Nr. 40, 41, ф. 178—180.)

Каре а четіт кѣ бѣгаре де сеамъ Фоіле ромѣнешті дн Брашовѣ, дела дескідереа діетеі арделенешті днкоаче ши днчепѣта десватере дн днсам діетъ ши дн теаскѣл Магіар ши Съсескѣ асѣтра лімѣеі магіаре, ачела ва шті негрешіт, кѣ D. Редактор ал ачестор Фоі, с'а днѣт стрѣнс днтре марцініле неутралітѣдеі, а пѣвлікат кредіпчосѣ ачеса че а гѣсіт орі дн Фоіле магіаре дела Кѣлшіі орі дн челе Цермане дела Сівііі ши дела Брашовѣ, ши кѣ фо-

арте араресорі а фѣкѣт дн pote de despit кѣте о бѣгаре де сеамъ дн партеа Ромѣнѣлор ши пѣмаі одатъ деадрентѣл пептрѣ паціа ромѣнеаскѣ дн артікулѣл кѣпоскѣт „Ромѣніі ши Магіарістѣл,“ дн кѣт пѣлѣ атѣпчі тѣлці дн націоналістїі ромѣніі дн днвіновѣдїеа *), кѣ де че пѣ апѣрѣ маі кѣ кѣлѣрѣ, маі кѣ аѣеріме кавза націеі ромѣнешті, каре фїнд еа маі пѣтероасѣ дескѣт тоате челелалте паціі дн прінсіпатѣ лѣате днтрѣна ши фїнд фоастѣ фодіноарѣ — днапте де реформаціе — ши еа паціе кѣ днфѣдїшаре (representatio) націоналѣ дн діетъ ши іарѣші асѣзі дѣрѣітѣ де кѣтрѣ днпалта віневоітоареа кѣрте кѣ зп органѣ пѣвлікѣ, ар аѣеа тот дрентѣл де а ворві пептрѣ сіне. Кѣ тоате ачесте D. Редактор, кѣпоскѣнд віне тареле фачері де віне че а ревѣрсат днпалта кѣрте а Австріеі маі кѣ сеамъ дела преднїка де тоатъ номенїреа Марїа Терезїа днкоаче асѣтра націеі ромѣнешті, пре кѣт ши тѣлѣтїтоареле іntenціі але Мѣрїреі сале преа вѣпѣлзі Монарх ши Пѣрїпте акѣт домітор, маі пѣс днтрепѣт кѣ тоді Ромѣніі чеі вѣзі пѣдеждїле сале ачі ши пѣ дн пѣтереа арѣтїментелор сале; ши да кѣ ера, ка ши діатре Ромѣніі сѣ ши рїдїче чїнеѣа гласѣл пептрѣ паціе маі кѣ енерціе, аста о ашїтѣта D. Редактор дела епїскопїі ши клерѣрїле націеі ромѣнешті, де карїі се ши дїнеа даторїа ачѣаста; аста о ашїтѣтам ши поі кѣ тоді. Кѣ атѣт маі греѣ а трѣвзіт сѣ казъ Домнѣлзі Редактор, вѣлѣнд кѣ ши Редакція Газетеі „Erdélyi Hiradó“ ши D. M. Ш. се апѣкѣ де днп-

*) Днвіновѣдїеа, фѣр' а днтїнде міжлоаче де апѣраре. Ped.

съл, ши ачест дин зрътъ дн Сателитъ ла
 локъл маї със арътат дн днвнповъдеште
 въ се вълръ ка съ маї днтържте теаскв-
 риле звл днпротива амъвн. Не семне
 D. M. III. къ тот националистъла че шїл а-
 ратъ ши къ тот топъл чел със-съпътор че
 се vede дн артікълъл Domniei сале, пъ
 ште че се фаче дн теаскврїле Ардеалъ-
 лъї, — пъ ште къ атакврїле днтре теаскъл
 Magiar ши днтре чел Съсескъл пнзтаї къ
 п'аъ днчетат, ка съ фїе де тревнндъ съ
 ле ре'пноїаскъл зп вїетъ де теаскъл ромъ-
 нескъл, чї днкъ пълъ акъм с'аъ тот дн-
 тълдїт, прекъм vede орї чїне каре четеште
 кът декът жърпалеле маїаре ши маї къ
 сеатъ челе петдештї дн Сївїї ши Бра-
 шовъ. Днсъ Редакція ромънеаскъл есте
 дн дестъл апъратъ прїп нотеле чїнстїтеї
 Редакції петдештї де аїчї, каре а днсе-
 тнат, къ вїна че о арънкъ D. M. III., не
 днпса пъ каде, къчї еа дн пвтъръл съъ
 чел атакат а пълїкат пзтаї прескър-
 търї дн Сателит*). Дар ачеса че
 вор четї дн артікълъл Domnълї M. III.
 пнзтаї Ромънїї къ дестълъ тълхнпре, чї
 крелъ къ ши Днгерїї ши Сасїї къ гредъ,
 есте венїнъл че шї-л варсъ M. III. ас-
 пра тот неатълъї ромънескъл дн днтре-
 вара ачеста адресатъ кътръ Редакторъл
 Gazetei „Erd. Hiradó“: „Аъ пъ ште ел
 дн Історїе, къ дн 5—6 веакврі дъпъ
 Traian, характеръл чел морал ши політїкъл
 ал Романълї а къзет ачеса де аджкъл,

днкъл днаїте де 1000 де ані днфрэн-
 тареа: „тъ Romane.“ днсемна ръ-
 шїнареа чеа маї маре ши маї де-
 фьїмътоаре, токмаї ка дн zїza de
 астъзї днфрэнтареа: „тъ Romъне?“
 (Walach)*). — Пътеа оаре чїнева аште-
 пта, ка дн веакъл ал XIXлеа, дн стареа
 кълтврїе морале ши оменосе дн каре не
 афълъм, зп фїї ас повїлеї пагїї Германе,
 — ал ачелеї пагїї, каре есте кіематъ а дн-
 фьдїша дн Европа кълтвра чеа маї солїдъ
 ши чеа маї потрївїтъ къ оменїтатеа (digni-
 tas humana, Menschenwürde), зп фїї дн
 ачеастъ търїтъ пагїе, съ арънче дн пвълїкъл
 къ атъта слъвїчїне, — къ атъта патїмъ
 асемenea дефьїтаре песте тоатъ пагїа ро-
 мънеаскъл, — песте ачел неат, каре къ
 тоате къ а сфєрїт ка пїчї звл алъл тоате
 фврїле варварїлор ши але веакврілор, дар
 пзтаї декът дъпъ потолїреа ачестор фврїї
 с'а рїдикат пъ днтр'зп тръп — къчї аста ар
 фї фост маї къ фолос — чї десїнат, а дн-
 темеїат статърї, а адъс песте дъпъре не
 днтъръдїа Константїнополїтанъ ла деспъ-
 дъждъре, а опрїг дн Молдова ши дн Цара
 ромънеаскъл фврїа Османїлор, днфръл-
 гънд съте де мїї де але лор къ къте о
 тълъ де оаменї, ши фълкълд мїнзні де бра-
 въръ, фїїнд де зїдъ апърътор знеї марї пърдї
 а Европїе ши авъмїт ши Ардеалълї, їар
 неатръ сїне апъръндъ-ші, естїмеа націо-

*) Der walachische Redakteur hat, wie gesagt, bloß getreue Auszüge vom Erd. Hiradó und Satelliten gemacht, folglich kann ihn der obige Vorwurf gar nicht treffen.

*) „Weiss er nicht aus der Geschichte, dass in fünf bis sechs Jahrhunderten nach Traian der moralische und politische Charakter des Römers so tief herabsank, dass schon vor 1000 Jahren der Vorwurf „du Römer,“ ebenso wie heutzutage der Vorwurf „du Walach!“ — die grösste, schmäglichste Beschimpfung war!“ (Satellit Nr. 40, u41, Seite 179.)

палъ лимба ши крединга къ фолос пълъ дп
 ziba de аствъи, дикът Търчиї п'аъ пѣтѣт
 фаче дп ачесте принципате пичи одатъ на-
 шалъкърї тѣрчештї кѣм с'а дптъмплат
 дп Шгарїа; — зп попор, каре апѣмїт аичї
 дп Ардеал де ши дела реформаціе дпкоаче
 а къзѣт политичесште, дар фїнд чел маї пѣ-
 терос декът тоате челелалте, а пѣртат
 ши поартъ челе маї пълте ши маї марї
 грѣтъдї пѣвлїче, каре п'а сзїграт пичї пе
 повїла пачїе маїарѣ пичї не повїла пачїе
 съсеаскъ, ши фъръ каре Ардеалъ авїа ар
 авеа вървадї дндествї пентрѣ кордоане пе
 марципїле Църей пекѣм съ ажзпгъ а маї да
 реціменте афаръ, — ши каре орї знде ї с'а
 дат прїлеціѣ де а съ аръта сїнгѣр, — пре-
 към леціонълѣ ал II. дела Насъвд — а прї-
 чїзїт къ вартѣтеа са мїраре ценералїлор
 съї, пълъ ши дъсзпш лѣї Наполеон*): —
 оаре ера де аштептат ка Домпъл М. III.
 дп веакъл ачеста съ аръче ачестъ дефъ-
 таре весте ачест пеам? — Оаре кѣм ар
 мїетъї Домпъл М. III., кѣнд зп Ромъпанї
 їар тѣлѣзї кѣм се дптревзїндеазъ пѣтеле
 де „Сас.“ Дар пої п'авем пїмїкѣ аичї къ
 повїла пачїе съсеаскъ, чї пѣмаї къ Домпъл
 М. III. Мї се паре къ пълт маї вїне
 се скрїе дп картеа: „Націле Ардеалъ-
 лѣї,“ знде пѣртїчка I. фада XII. се зїче:
 „Дп зртъ ал треїлеа ши чел дпн зртъ
 (rangъ се къвїне) Ромъпїлор, ачестї пѣ-

терос, дптревзїндавїл (brauchbar) ши де
 овїште — фолосїтор попор, каре ка ши
 фїешкаре алтъ пачїе есте деостоїнїкѣ орї прї-
 мїтор де чеа маї дпалтъ дпповїлїтаре
 шчл.*). Ва съ зїкъ D. M. III. — дп ло-

*) „Und endlich der dritte und letzte (Rang ge-
 bührt) den Walachen, diesem so zahlreichen,
 brauchbaren und gemeinnützigen Volke, wel-
 ches, wie jede andere Nation, der höchsten
 Veredlung fähig ist,“ etc. Martin Schnell's
 „Die Nationen Siebenbürgens“ etc. Erstes
 Heft. S. XII. — Ничї ачї пѣ с'а пѣтѣт опрї
 де тот де а пѣ атїнге пеште слъвїчїзнї орї
 грешелї де але Ромъпїлор дпн веакъл тре-
 кът, ка кѣнд алдїї п'ар пѣтеа дїнеа Домпъ-
 лѣї М. Шнелл дпайте де канонїкъл Рогер
 де пе времеа пѣвълїрей тѣтарїлор дп Ар-
 деал, ка съї арате слъвїчїзнї де але пеамъ-
 лѣї Съсеаскъ дела Родна; с. п. дѣпъ че
 аъ пѣвълїт татарїї а доаза оаръ ши 'ї-аъ къ-
 трпїт, атѣлчї Сасїї с'аъ дпсодїт къ еї адекъ
 къ татарїї ши пѣрїптеле Рогер пѣ зїче къ де-
 сїлъ; їатъ че зїче пѣрїптеле Рогер: „Cadan
 (Cadanus Tatarorum) sub sua Protectione Villa
 (Rodna) recepta, Aristaldum Comitem Villae,
 cum electis sexcentis armatis theutonicis suis
 militibus associavit sibi, venire cum eis inci-
 piens citra Silvas (Рогер е канонїк ла Орадїе
 мї кѣнд зїче ел citra Silvas днделеде пе-
 Бугарїа, къчї Ардеалълѣї дї зїче „ultra Sil-
 vas“ дїнокло де пѣдѣрї). Roger. Cap.
 20 (ла Schwandtner Scriptorum rerum hunga-
 ricarum Tomo 1 pag. 292 — editio Vienns.
 in folio 1746.) Ашеа дар Сасїї дела Родна
 с'аъ дпсодїт къ пѣдѣторїї тѣтарї. Дар
 чїне есте ашеа де фъръ жѣдекатъ, ка съ казѣе
 асемене слъвїчїзнї дп їсторїа векїе супре а'шїї
 вате жокѣ де оаменї къ еле ка D. M. III.?
 Мъкар къ повестїреа лѣї Рогер каре се веде
 а фї мї ел пеамцѣ мї пе каре адъче ши D.
 Шклер дп Архївъл съї (1. Bud. 1. Heft, S.
 24—35 —) есте маї де крѣзѣт, декът а лѣї
 Бетлен десупре Мїхайї вїтеазъл (L. X. P. 357)
 къчї Бетлен ка патриот Маїар авеа дрептате
 де а пѣ їзвї пе Мїхайї Ромънъл.

*) Bezi Poemation de Secunda Legione Vala-
 chica, M. Vradini, 1830. — Аичї сѣлѣт тоате
 їспрѣвїле ачествї вравъ леціон ромънѣскѣ
 дп времеа ресвоаелор къ Французїї, прекѣм
 ши атестателе командїрїлор. Песте пѣцїнїѣ
 вор ешї дп Фоїле ачесте пеште прескъртърї
 дпн картеа ачеста, пе каре D. M. III. пѣ-
 грешїт, къ п'а чедїгѣ.

към ачеста (de ши пъ с'а пътът опри де тот, vezî nota) твъртърисеште къ попоръл ромънскѣ дн Ардеал есте фoарте mare, есте де овице фолоситор, dестoйинѣ ка ши челемалте неамъри де а ажънце ла чеа маі дпалтъ кълтъръ ши дптревѣицавил“ адекъ „поді съ фачі дп ел че веі вреа.“ — Астфел ворвеште Домпъл М. Ш. орі тѣндеште; дар пъ нація съсеаскъ, — ачеастъ повіль націе, каре маі къ сеамъ дп дппреціъръриле ачестеа прпн пвъличістї сѣ а ворвѣт деспре Ромънї дестъла де вїне. Дп адевѣр, ка съ респънзъ чїнева Домпълѣ М. Ш. дп тѣсвѣра де каре с'а фѣкѣт вреднїкѣ дп ачест артїкъл, ар тревѣи съ айвъ кондеїѣ кърмѣт де о мїнте, кѣреа моралъ, — оменїа ши вѣна кѣвїицъ а дпвъцато дп котїтѣрїле дптѣнекоасъ, — дар вп асеменеа респънсѣ пъ есте вреднїкѣ нїчі де кондеїѣл постръ, нїчі де дрѣтъл пе каре пѣшескѣ Фоїле ромънештї; къ атѣт маі нѣлат къ кѣт нація съсеаскъ дп зїза де астѣзї прївеште пе Ромънї къ алтъ мїнте, ши кїар чїнстїта Редакціе а Фоїлор пендештї дпн Брашовѣ, дзпъ кѣвїнтеле ачеле де окаръ а адѣвѣгат дела сїне, ohne dass dasselbe jetzt jedoch der Fall ist, „фъръ ка ачеста съ фїе актм ашеа.“ Нѣ маі пе паре рѣѣ, къ ачесте кѣвїнте нїчі с'аѣ пѣс дп потъ, нїчі дп парептес дпн пѣвѣгаре де сеамъ, чї дп шїръл текстълѣ ши ашеа с'а івїт о контразічере дп текстъл Домпълѣ М. Ш. Де ачеастъ контразічере пе паре рѣѣ; пъ пентрѣ-къ [ар фї вп че поѣ, кѣчї D. M. Ш. аре дестъле де ачесте дп артїкълѣл сѣѣ; чї ам фї дорїт ка пъ вреднїка де лавѣдъ Редакціе сѣ прїчїнзїаскъ о ашеа контразічере спре тѣхнїреа Домпълѣ М. Ш. — —

III. дп артїкълѣл сѣѣ фа-

да 179 се теме, ка къ кѣзва дпн ошїтїрїле фѣкѣте де Редакціа ромънѣаскъ, съ се маі дпплъ капетеле Ромънїлор де преждѣде, кѣнд ши афаръ де ачеста аѣ еї дестъле. Ачеастъ фрікъ о поате авеа пѣмаі ачела, каре фїндкъ дефайтъ пе Ромънї фїренѣте пъ поате аштента драгосте дела еї, дп каре нозїціе се афлъ токмаї Домпъл М. Ш. (нептрѣ каре дпсѣ пе паре фoарте реѣ); іар оаменїї чеї къ мїнциле акасъ штїѣ, къ Ромънїї кѣноскѣ реладїїле че сѣят дптре націїле Ардеалълѣ, къ штїѣ стїма че се кѣвїне дпн партеле челор лалте нації ши къ кѣноскъндѣ ши даторїа сѣвнѣнереї ши а крѣдїнѣї кѣтрѣ Монархъл пърїнтеле лор, штїѣ къ алор есте съ іѣвеаскъ пачеа ши вѣна о рѣндѣїалъ; ши дп нѣптъл ачеста Ромънїї аѣ жѣдекатъ дестъла де коаптъ, іар пъ преждѣде.

Дпкъ одагъ: Сѣпт дпсемпатъл фѣкѣнд ачесте вѣгърї де сеамъ, есте фoарте департе де а вреа съ ватъме кѣтѣши де пѣдїиѣ орі пе новїла націе маїаръ орі пе чеа съсеаскъ: дѣпсъл аре а фаче ачї пѣ маі къ Домпъл М. Ш. —

Дзпъ ачеастъ дптродѣчере, пе каре ам скрїс-о къ чеа маі mare пеплъчере: пентрѣ-къ пъ ам фї врѣт съ авем а дпфрѣпта дп веакъл постръ асемене патїмї, — пе ва фїертат атрече ла пѣнтърїле челе де кѣпентенїе, — ла векїмеа Ромънїлор дп Ардеал ши деосевїт дп пѣмѣптъл че се пѣменїте ал Сасїлор (fundus regius). — Редакціа Gazeteї маїаре „Erd. Hiradó“ зїсесъ, къ Ромънїї п'аѣ а тѣлдемі Сасїлор дрѣптърїле де каре ар тревѣи сѣ се вѣкѣре дп пѣмѣптъл Сасїлор, чї а) Дппѣратѣлѣї Траїан, каре і-а адѣс ачї. б) Дпгърїлор, карїї аѣ кѣпрїнсѣ деара ла анъл 884 d. X. (а-

декъ ливоіелеі фѣкте къ Тѣхѣтзм, при каре Ромѣніі ш'аѣ алес не ачеста Domnѣ) ші с) привелецілѣи Андреан. Ачесте пз плькѣрѣ Domnѣлѣи М. Ш. ші респѣнде а) къ Траіан пз штіе нѣмѣкѣ де Ромѣніі де астѣзі, пентрѣ-къ дѣкъ Императѣл Adrian (!!) а кіемат не тоді колоністіі лѣапоі ші 'і-а дѣс песте дѣлѣре ші Ромѣніі чеі де акѣм сѣлпт пѣмаі пеште Дачі че ва romanizaci. б) Къ ачесті дачі че ва romanizaci ла веніреа Шпгѣрілор ера атѣт де кѣзѣді, сѣлѣвѣтѣчіді ші врдісіді, дѣкѣт Шпгѣріі маі фѣрѣ пічі о ловітѣрѣ де савіе 'і-аѣ фѣкѣт іоваці; ші с) къ не времеа веніреі Сасілор фінд локѣрѣме ачесте дешерте ші не дѣлокѣте, пз се а-фла Ромѣніі пічі дѣ пѣтѣлпѣл Сасілор пічі дѣ пѣтѣлпѣл Сексілор, чі аѣ веніт маі тѣрзіѣ дѣ ораше ші сате клѣдїте де Сасі: при вртаре не привелеціл Andrean пз се поате дѣтетеіа пічі вл дрентѣ де пропріетате пентрѣ Ромѣніі; ші че се атїпѣ де пѣдѣреа Влахілор (Ромѣнілор) ші а Бісенілор, ачесте сѣлпт пѣдѣрѣме дїп тѣвдїі дїптре Ардеал ші Цара ромѣнеаскѣ, внде се а-фла оаре каре Ромѣніі дѣ локѣрѣ не хотѣрѣте ші не статорнїче, ка ретѣшїде дїптр'о надіе маі де тот стїп-сѣ. Ачеста есте респѣнсѣл Domnѣлѣи М. Ш., не каре дѣсѣ еѣ 'л ам ашезат ачї дѣптр'ѣн рѣнд маі лѣтїносѣ, ка сѣ пз маі фїѣ сілпт аї арѣта ші грешелі де лодїкѣ ші контразїчерї.

Дѣнаїте де а респѣнде ла ачесте пѣлтѣрѣ, ам а дѣсѣмна, къ пічі одатѣ п'ащї фї лзат кондеїл дѣ тѣлпѣ ка сѣ редѣлѣрѣлпѣтѣ асѣмене аргѣмїпте, — каре ла дѣтѣіа при-

vire се вѣдѣ дестѣл де сечї, — дѣкѣ кондеїл де внде аѣ ешїт пѣ с'арпѣреа а фї пѣртат де тѣлпа влѣи вѣрват, каре аре пѣте де вл от къ mare дѣвѣдѣтѣрѣ. Акѣм ла лѣкрѣ.

(Ва врта.)

АНДРЕИТАРЕА.

Грешелелор челор че ла апѣвдїадїа дѣ трѣва тїпѣрїреї лѣи Шїпкаї шї Самѣл Клаїп дѣ сѣпплѣмент ла Фоаїа пентрѣ мїпте шчл. сѣв Nr. 14 дїп апѣл 1842 сѣ вѣрѣрѣ, каре аша трѣвѣ дѣдрѣтате, прѣкѣт: ла фаца 1 р. 32 дѣ лок де сїнїграфїле, сїнграфеле; ф. 5 р. 4 дѣ лок де: дѣдрѣтѣрѣрї, дѣдрѣтѣрїрї; ф. 3 р. 4 дѣ лок де: вїеде, вїедї; ф. 3 р. 8 дѣ лок де: акѣрѣвіа, кѣрѣвіа; ф. 5 р. 23 дѣ лок де: дѣкѣт ар да, дѣкѣт де ар да; ф. 7 р. 6 дѣ лок де: вѣчїнїкїл, вѣчїнїка; ф. 7 р. 10 'наїпте де: „сѣ се рѣдїче вл фѣндѣс.“ трѣвѣ пѣс кѣвѣлпѣл рѣтас афарѣ: „domінал.“ пентрѣ къ де чел кѣрѣскѣ, шї ал статѣлѣи, пз е къ каде а сѣ зїче ачаста, шї чїне ар ворѣи аша, ачела ар грешї дѣ протїва адеврѣлѣи, кѣчї дѣлпѣл тоате венїтѣрїле сале спре вїпеле, дѣфлорїрѣ шї фѣрїчїрѣ патрїеї ле дѣптрѣвїпдѣвѣзѣ; ф. 10 р. 34 дѣ лок де тѣскол, сѣ се пѣлпѣ тѣлкал. Челелалте стїпте вшор ле ва пѣтѣ дѣдрѣпта четїторїл. Пре лѣнѣгѣ ачестѣ, сѣ маї дѣлѣтпѣлѣ шї ачѣеа, къ дїптрѣ коллѣктандїі дїп Молдавїа рѣтасѣрѣ не поменїді ачѣедї вртѣторї б' Domnї вївїлїополї (лїврерї), прѣкѣт: Георгїе Леондарї дѣ Галацѣ. Мїхаї Мїле дѣ Роман. Васїліе Іован Кѣкѣтѣ дѣ Ботошенї. Георгїе Чѣпескѣ дѣ Бѣрлад. Анастасѣ Бове дѣ Хвшї. Хаці Іван Хаці Балчѣ дѣ Фокшанї. Кѣрора Ексемплареле сѣ вор трїмїте при товѣрѣшїа лїврерїлѣи D. Dīmītrīe Nīka dīn Іешї.